

Sygn. akt VIII GC 46/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący - SSO Piotr Sałamaj

Protokolant – st. sekr. sąd. Emilia Marchewka

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2016 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Wojewódzkiemu Szpitalowi (...)

w S.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) Wojewódzkiego Szpitala (...) w S. na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwotę 318.958,41 zł (trzysta osiemnaście tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt osiem złotych czterdzieści jeden groszy) z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 46.815,51 zł od dnia 24 grudnia 2009 r.,

- od kwoty 77.821,75 zł od dnia 20 lipca 2010 r.,

- od kwoty 194.321,15 zł od dnia 10 stycznia 2012 r.;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 24.445,18 zł (dwadzieścia cztery tysiące czterysta czterdzieści pięć złotych osiemnaście groszy) tytułem kosztów procesu;

IV. zwraca powodowi kwotę 1.615,75 zł (jeden tysiąc sześćset piętnaście złotych siedemdziesiąt pięć groszy) tytułem różnicy między kosztami sądowymi pobranymi od powoda a kosztami należnymi;

IV. zwraca pozwanemu kwotę 1.422,67 zł (jeden tysiąc czterysta dwadzieścia dwa złote sześćdziesiąt siedem groszy) tytułem różnicy między kosztami sądowymi pobranymi od pozwanego a kosztami należnymi.

Sygn. akt VIII GC 46/13

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K., obecnie (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K., wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Wojewódzkiego Szpitala (...) w S. kwoty 383.438,43 zł z odsetkami ustawowymi: od kwoty 46.815,51 zł od dnia 15 grudnia 2009 r., od kwoty 77.915,52 zł od dnia 7 grudnia 2009 r.,

od kwoty 22.559,17 zł od dnia 18 lipca 2010 r., od kwoty 236.148,23 zł od dnia 5 listopada 2010 r. oraz kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że strony łączyła umowa, na podstawie której powód zobowiązany był do realizowania usług żywienia oraz dokonania nakładów inwestycyjnych na kuchnię szpitalną, w tym do zakupu sprzętu gastronomicznego. Wartość nakładów, jakie powód miał ponieść, została określona w umowie na kwotę 746.390 zł brutto, a następnie mocą ugody sądowej zwiększona o kwotę 57.532 zł. Poniesione faktycznie w trakcie realizacji umowy nakłady powód wycenił na łączną kwotę 826.481,64 zł. Umowa została ostatecznie rozwiązana przed upływem okresu, na który została zawarta, wskutek złożenia przez pozwanego oświadczenia o wypowiedzeniu. Powód kwestionował zarówno zasadność, jak i podstawy dokonania wypowiedzenia. Zakwestionował również dokonane przez pozwanego ostateczne rozliczenie umowy i dokonane potrącenie z uwzględnieniem szkody jaką Szpital poniósł w wyniku niezrealizowania umowy. Na skutek uniemożliwienia wykonywania umowy, powód zrezygnował ze świadczenia dalszych usług, domagając się rozliczenia dotychczas wykonanych usług oraz zwrotu poczynionych nakładów inwestycyjnych nie mieszczących się w ustalonych limitach oraz tych, które nie zostały zamortyzowane z uwagi na wcześniejsze rozwiązanie umowy przez pozwanego. Na dochodzoną pozew kwotę składają się: należności wynikające z nieopłaconych faktur VAT za usługi żywieniowe w wysokości 46.815,51 zł, należność stanowiąca zabezpieczenie należytego wykonania umowy w wysokości 77.915,52 zł i należność stanowiąca nakłady przekraczające kwoty umowne w wysokości 22.559,17 zł, a także niezamortyzowana część inwestycji w kwotach 136.852,44 zł (nakłady budowlane) i 99.295,79 zł (środki trwałe).

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Potwierdzając fakt zawarcia umowy pozwany w pierwszej kolejności zarzucił, że w dotyczącej umowy Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia nie ma informacji i nie wynika to z jakichkolwiek dokumentów posiadanych przez pozwanego, czy Prezes Urzędu Zamówień Publicznych wyraził zgodę na udzielenie zamówienia na okres dłuższy niż trzy lata. Podkreślił również, że umowa przewidywała dwa rodzaje zobowiązań, z których pierwsze dotyczyło świadczenia usług żywienia pacjentów Szpitala przy wykorzystaniu infrastruktury pozwanego, a drugie dokonania modernizacji tej infrastruktury. W zakresie drugiego zobowiązania powód jako profesjonalny przedsiębiorca świadczący usługi w zakresie żywienia miał dokonać inwentaryzacji infrastruktury pozwanego i określić zakres inwestycji jakie zobowiąże się wykonać w celu należytego wykonania umowy. W efekcie powód określił zakres prac jakie winny zostać wykonane oraz wartość nakładów. Zdaniem pozwanego, jeżeli na etapie realizacji umowy okazało się, że zachodzi konieczność wykonania jeszcze innych prac i nakładów, to w okolicznościach niniejszej sprawy zarówno koszt jak i ryzyko ich wykonania obciążało tylko i wyłącznie powoda. W szczególności dotyczy to prac, których obowiązek wykonania powstał w związku z ustaleniami i nakazami Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W konsekwencji w ocenie pozwanego przedmiotem rozliczeń między stronami mogły być tylko te nakłady, które w sposób jednoznaczny zostały przez strony uzgodnione oraz, co do których została uzgodniona ich wartość. Powód zobowiązał się do poniesienia nakładów w łącznej kwocie 803.922 zł. Z zakresu uzgodnionych nakładów zrealizował je na łączną kwotę 591.106,14 zł, nie wykonując swoich zobowiązań inwestycyjnych na kwotę 246.806,24 zł. Jako, że w istocie miały być to inwestycje w środki trwałe Szpitala, to zdaniem pozwanego kwota ta stanowi równowartość utraconych przez niego korzyści, a zatem szkodę powstałą w związku z nienależytym wykonaniem zobowiązania. W konsekwencji dokonane zgodnie z notą obciążeniową nr 75 potrącenie wzajemnych należności należy uznać za w pełni skuteczne i uzasadnione, a powództwo w zakresie kwot: 45.408,19 zł, 1.407,32 zł, 77.915,52 zł i 22.559,20 zł stanowiącej rzekomo kwotę nakładów przekraczającą kwotę uzgodnionych nakładów, uznać za bezzasadne jako rozliczone przez potrącenie.

Dowodząc zasadności żądania oddalenia powództwa w zakresie rzekomo niezamortyzowanych nakładów pozwany podkreślił, że w istocie w sprawie nie doszło do sytuacji określonej w § 8 umowy uzasadniającej żądanie zwrotu tej kwoty.

W dniu 9 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie zarejestrował połączenie powodowej spółki (...) spółki z o.o. z (...) spółką z o.o. w K., w następstwie którego firma powodowej spółki została zmieniona na (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (k. 510).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany (...) Wojewódzki Szpital (...) w S. (dalej Szpital) przeprowadził postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie usługi żywienia pacjentów hospitalizowanych i prowadzenie bufetu w Szpitalu przy ul. (...) nr (...). W Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia znalazły się następujące zapisy:

„Warunkiem uczestnictwa w przetargu jest zagwarantowanie przez oferenta nakładów finansowych w wysokości 600.000 zł netto na doposażenie i remont kuchni poniesionych przez oferenta w okresie 6 miesięcy od daty podpisania umowy (rozdział 1 pkt II 3 lit b).

Oferta złożona przez oferentów przystępujących do postępowania powinna zawierać: oświadczenie oferenta o wielkości nakładów inwestycyjnych, które oferent zobowiązuje się ponieść w okresie 6 miesięcy od dnia podpisania umowy (nie mniej niż 600.000 zł (rozdział 1 pkt III 15) oraz zakres i koszt proponowanych zmian w wyposażeniu kuchni, zakres i koszt remontów i inwestycji, które oferent zobowiązuje się przeprowadzić na własny koszt (pkt III 16).

Wymaganym okresem realizacji niniejszego zamówienia jest okres 8 lat od ustalonego w umowie terminu rozpoczęcia działalności” (rozdział 1 pkt V).

Wykonawca ubiegający się o udzielenie zamówienia zobowiązany jest:

- dokonać wizji lokalnej pomieszczeń kuchni, magazynów oraz mienia znajdującego się w tych pomieszczeniach. Przedstawić wnioski i propozycje co do infrastruktury ww. pomieszczeń, ewentualnych remontów, unowocześnienia, zakupu sprzętu gastronomicznego i stołowo-kuchennego z podaniem terminów realizacji oraz kosztów. Wymagane jest aby wielkość poniesionych kosztów jw. stanowiła kwotę nie mniej jak 600.000 zł w terminie nie dłuższym jak 6 miesięcy od chwili zawarcia umowy. Poniesione z tego tytułu koszty nie będą przez zamawiającego zwracane, a zakupione wyposażenie kuchni po rozwiązaniu umowy pozostanie u zamawiającego po uwzględnieniu warunków określonych w SIWZ w rozdziale 1 pkt III 2/4;

- ponosić odpowiedzialność za należyte wykonywanie usług przed uprawnionymi organami kontroli zewnętrznej oraz zamawiającym,

- przestrzegać zaplanowanych jadłospisów, sporządzonych zgodnie z wymogami poszczególnych diet leczniczych,

- przestrzegać zasad sanitarno-higienicznych odnośnie przechowywania produktów spożywczych, przygotowania i transportu posiłków,

- ponosić pełną odpowiedzialność za nieprzestrzeganie przepisów sanitarnohigienicznych, bhp oraz przepisów przeciwpożarowych w bloku żywnościowym (rozdział 2 pkt IV 2, 5, 9, 10, 11).

Po okresie związania umową nastąpi protokolarne przekazanie zamawiającemu pomieszczeń, sprzętu i wyposażenia w stanie nie pogorszonym z uwzględnieniem normalnego zużycia oraz uwzględnieniem dokonanych za zgodą Szpitala adaptacji pomieszczeń, oraz zakupionych przez wykonawcę urządzeń (rozdziału 2 pkt VI).

(dowód: SIWZ k. 39-58)

W dniu 25 września 2002 r., związku z ogłoszonym przetargiem powód przygotował plan modernizacji, proponując przeprowadzenie prac w sześciu etapach, a mianowicie:

Etap I - (...) dystrybucji - suma przeznaczona na jego realizację 338.000 zł brutto,

Etap II - Sposób przygotowywania posiłków – kwota 196.390 zł brutto,

Etap III - K. mleczna - kwota 63.000 zł brutto,

Etap IV - Pomieszczenia magazynowe - kwota 49.000 zł brutto,

Etap V - Modernizacja stołówki pracowniczej - kwota 45.000 zł brutto,

Etap VI - Inwestycje w trakcie trwania umowy - kwota 55.000 zł brutto.

(dowód: zakres prac modernizacyjnych k. 334)

W dniu 8 listopada 2012 r. pozwany Szpital zawarł z powodem (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w K. umowę na wykonanie usług żywienia pacjentów hospitalizowanych i prowadzenia bufetu w Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu (...) w S..

Zgodnie z § 1 ust. 1 umowy zamawiający Szpital zlecił, a spółka (...) przyjęła do wykonania przygotowanie i dostawę na oddziały całodziennego żywienia dla pacjentów, przygotowanie i wydawanie obiadów dla zatrudnionych pracowników oraz prowadzenie bufetu szpitalnego w (...) w S. przez 8 lat, licząc od dnia 1 stycznia 2003 r. W umowie zaznaczono, że szczegółowy zakres przedmiotu umowy określony jest w SIWZ - rozdział II, stanowiącym integralny załącznik do umowy.

Zgodnie z § 1 ust. 2 umowy zakres obowiązków wykonawcy obejmował pełne zaopatrzenie w surowiec potrzebny do produkcji posiłków oraz produkcję posiłków w ilości wg bieżącego zapotrzebowania, określanego każdorazowo w dzień poprzedzający w formie zamówienia. W § 1 ust. 3 zapisano, że czynności objęte niniejszą umową wykonywane będą przez wykonawcę w pomieszczeniach kuchni szpitalnej, określonych w SIWZ w wydzielonym budynku w siedzibie zamawiającego przy użyciu maszyn i urządzeń stanowiących wyposażenie kuchni lub zakupionym w ramach dosprzętowania działu żywienia. Wyżej wymienione pomieszczenia kuchni oraz maszyny i urządzenia stanowiące wyposażenie kuchni miały zostać przy tym przekazane protokołarnie wykonawcy w nieodpłatne użytkowanie (§ 1 ust. 4).

W myśl § 2 wykonawca zobowiązał się wykonać przedmiot umowy i spełnić wszystkie wymogi wymienione w SIWZ (ust. 1). Nadto zobowiązany został do wykonywania bieżących napraw i konserwacji pomieszczeń oraz sprzętu dla zachowania ich w stanie niepogorszonym, uwzględniając stopień zużycia wynikający z amortyzacji, a także do zakupienia w miarę potrzeb sprzętu gastronomicznego i stołowo-kuchennego, w zakresie koniecznym do wykonywania obowiązków określonych w umowie. Dalej w umowie zapisano, że poniesione z tego tytułu koszty nie będą przez zamawiającego zwracane, a zakupiony sprzęt po wygaśnięciu umowy pozostanie własnością zamawiającego. Remonty pomieszczeń wymagały uprzedniego uzgodnienia z zamawiającym (ust. 2). Po okresie na jaki została zawarta umowa, wszelkie nakłady poniesione przez wykonawcę przechodziły na własność zamawiającego (w tym także wyposażenie) bez prawa do wynagrodzenia z tego tytułu (ust. 2a).

W § 2 ust. 3 wykonawca zobowiązany został do sfinansowania zakupu sprzętu i urządzeń gastronomicznych oraz zadań związanych z remontem i modernizacją pomieszczeń kuchennych przekazanych wykonawcy w nieodpłatne użytkowanie. Wysokość nakładów z tego tytułu wynieść miała 746.390 zł brutto. Opisane w ust. 3 zadanie miało być zrealizowane w czasie do 6 miesięcy od daty podpisania umowy (ust. 4). Podstawowy zakres zakupów i prac remontowo-modernizacyjnych określać miał załącznik do umowy (ust. 5).

Zgodnie z § 3 ust. 1 za wykonanie usług będących przedmiotem umowy zamawiający zapłacić miał wykonawcy wynagrodzenie ryczałtowo-ilościowe wyliczone jako iloczyn wydanych posiłków przez umowną cenę posiłków niezależnie od rodzaju diety. Płatność miała następować przelewem w terminie w terminie 30 dni od daty otrzymania faktury przez zamawiającego.

W § 5 umowy określone zostały kary umowne w razie niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez wykonawcę, w wysokości 2% od wartości brutto zamówionej miesięcznie ilości posiłków w przypadku nieterminowego wykonania w danym dniu dostawy, tj. opóźnienia powyżej 30 minut lub wykonania usługi niezgodnie z zamówieniem pod względem jakościowym lub ilościowym, z przyczyn leżących po stronie wykonawcy.

W § 8 umowy strony postanowiły, że w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy zwrotowi podlega wyłącznie niezamortyzowana część nakładów inwestycyjnych na remont modernizacyjny oraz zakup środków trwałych.

W § 11 ust. 1 wskazano, że wykonawca zgodnie z art. 75 ust. 1 pkt 2 ustawy o zamówieniach publicznych zobowiązany jest do wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 77.915,52 zł. Natomiast w § 11 ust. 5 przyznano zamawiającemu możliwość wypowiedzenia umowy w terminie trzech miesięcy w przypadku stwierdzenia rażących uchybień w wykonaniu obowiązków umownych przez wykonawcę.

Umowa została zawarta na okres od dnia 1.01.2003 r. do dnia 31.12.2011 r. (§ 9). W imieniu zamawiającego podpisał ją dyrektor Szpitala (...), a w imieniu wykonawcy m.in. wiceprezes zarządu B. B..

(dowód: umowa z 8.07.2002 k. 31-38, zeznania świadków B. B. k. 567, od 01:30:57 do 02:15:30, Z. C. k. 627, od 01:38:30 do 02:09:40)

W aneksie nr (...) z dnia 30.09.2003 r. strony m.in. zmieniły § 2 ust. 4 umowy z 8.11.2002 r. przedłużając termin realizacji zadań określonych w § 2 ust. 3 i 5 do dnia 31.03.2004 r. ze względu na opóźnienia w wykonaniu prac projektowych oraz specyfikację wymogów dotyczących technologii wykonania remontów prowadzonych przez zachowaniu ciągłości żywienia, a zaleconych przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

(dowód: dokumenty z akt sprawy XII GCo 365/06: wniosek k. 2-5, załączniki do wniosku k. 6-54, w tym aneks nr (...) k. 44)

W dniu 2 kwietnia 2005 r. powód złożył pisemne oświadczenie, że samochody dostawcze marki P. (...) rok produkcji 2000, które służą do transportu posiłków na terenie Szpitala, zostały nabyte na mocy leasingu operacyjnego, a aktualna ich wartość wynosi 24.000 zł brutto.

(dowód: oświadczenie z 2.04.2005 r. k. 159)

W dniu 1 marca 2007 r. w postępowaniu wywołanym zawezwaniem do próby ugodowej złożonym przez Szpital w Sądzie Rejonowym w Poznaniu (sygn. akt XII GCo 365/06) strony zawarły ugodę, zgodnie z którą spółka (...) uznała kwotę 97.532 zł tytułem kar umownych za okres od 1 stycznia 2003 r. do 31 marca 2006 r. z tytułu nienależytego wykonywania umowy z dnia 8.11.2002 r. (w zakresie usług żywieniowych) i zobowiązała się do zapłaty części wymienionej wyżej należności w kwocie 40.000 zł na rzecz (...) Wojewódzkiego Szpitala (...) w S. w 8 równych ratach miesięcznych po 5.000 zł każda. Zapłata każdej z rat miała nastąpić poprzez potrącenie wysokości raty z wynagrodzenia (...) za wykonywanie umowy należnego za poszczególne miesiące. (...) wyraziła zgodę na dokonanie przez (...) przedmiotowych potrąceń i oświadczyła, że zrzeka się prawa do cofnięcia tej zgody. Za pozostałą część należności określonej w § 1 ust. 1 ugody, tj. za kwotę 57.532 zł, (...) spółka z o.o. zobowiązała się wykonać inwestycje na rzecz Szpitala w okresie 12 miesięcy od dnia podpisania ugody. Strony zgodnie ustaliły również, że przedmiotowe inwestycje będą dotyczyły środków trwałych i będą obejmowały między innymi wykonanie wentylacji mechanicznej pomieszczeń kuchni.

(dowód: protokół z 1.03.2007 k. 59-61, dokumenty z akt sprawy XII GCo 365/06: wniosek k. 2-5, załączniki do wniosku k. 6-54, zeznania świadka B. B. k. 567, od 01:30:57 do 02:15:30)

W toku realizacji umowy, w kuchni centralnej szpitala użytkownej przez powoda, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przeprowadzał kontrole sanitarno-higieniczne pomieszczeń oraz badania posiłków. Na skutek tych kontroli wydawane były decyzje, w których zarządzano przeprowadzenie określonych prac remontowo-naprawczych, czy

wymiany lub odnowienia użytkowanych urządzeń. W decyzji z dnia 16 marca 2007 r. poza obowiązkiem odnowienia powierzchni ścian i sufitów oraz innych prac, zobowiązano powoda, wobec stwierdzenia niesprawnej wentylacji w pomieszczeniach kuchni właściwej, również do zapewnienia odpowiedniego i wystarczającego systemu naturalnej lub mechanicznej wentylacji. W decyzji z dnia 28 lutego 2008 r. (...) polecił zapewnić okna skonstruowane w sposób uniemożliwiający gromadzenie się zanieczyszczeń w magazynie obróbki mięsa. Zalecenia inspektora dotyczyły również wymiany pionów wodno-kanalizacyjnych i naprawy dachu w budynku kuchni szpitalnej.

W związku z trudną sytuacją w branży budowlanej oraz wysokimi kosztami koniecznych napraw, powołując się także na utrudnienia ze strony Szpitala powód wielokrotnie zwracał się do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego o wydłużenie terminów wykonania zaleceń objętych decyzjami, uzyskując stosowne prolongaty.

W piśmie z dnia 20 listopada 2008 r. powód zwrócił się do dyrekcji pozwanego Szpitala o natychmiastowe wykonania naprawy dachu w budynku głównym działu żywienia oraz kuchni mlecznej. Powołując się na wcześniejsze prośby o podjęcie działań w tym zakresie i brak odpowiedzi powód poinformował, że na skutek opadów doszło do spięcia instalacji elektrycznej i zostały unieruchomione komputery w biurze dietetyków.

(dowód: decyzje (...) k. 71-72, 77, 78, 79, 80, 82-83, 85, 87, 88-89; pisma powoda w odpowiedzi na te decyzje k.73, 74, 81, 84, 86; pierwsze strony tytułów wykonawczych k. 75-76, pismo powoda z 20.11.2008 do dyrekcji Szpitala k. 90, dokumentacja dotycząca kontroli pomieszczenia kuchni (...) w latach 2003-2009 wg wykazu zawartego w piśmie procesowym powoda z 10.03.2014 r. k. 650-651 - w białej teczce załączonej do akt; zeznania świadków B. B. k. 567, od 01:30:57 do 02:15:30, P. L. k. 566, od 00:44:13 do 01:26:00, J. A. (1) k. 568, od 02:24:50 do 02:39:25, E. P. k. 569, od 02:43:00 do 02:58:40, I. M. k. 655, od 01:04:20 do 01:16:42, I. K. k. 685, od 00:06:25 do 00:22:08)

W okresie od stycznia 2007 r. do września 2009 r. powołując się na się na realizowanie przez powoda zobowiązań umownych w zakresie usług żywienia w sposób nieprawidłowy, w szczególności nagminnego niedostarczania posiłków pacjentom albo dostarczania ich z opóźnieniem lub niedostarczania pacjentom posiłków wg zalecanej diety, wskazując jako podstawę § 5 pkt 1 umowy, pozwany naliczył powodowi kary umowne, których łączna wartość wyniosła w 2007 r. - 30.344,07 zł, w 2008 r. - 40.768,56 zł, w 2009 r. - 30.055,33 zł. Miesięczne zestawienia nieterminowego wykonania usług przez powoda sporządzały koordynatorzy ds. żywienia Szpitala - (...) i G. P..

W związku ze stwierdzanymi uchybieniami pozwany kierował do powoda pisma wskazujące na poszczególne uchybienia i wyliczenia zastosowanych kar. Pisma te były podpisywane przez zastępcę dyrektora ds. techniczno-administracyjnych A. K., która podpisywała także wystawiane przez księgowość Szpitala noty obciążeniowe. W notach oprócz oświadczenia o obciążeniu powoda karami w wyliczonej przez pozwanego wysokości, wskazywano też faktury VAT powoda z tytułu wynagrodzenia za usługi żywienia, z którymi kwota obciążenia zostanie potrącona. Niekiedy Szpital kierował do powoda pisma – kompensaty wzajemnych należności i zobowiązań, w których wskazywał własne noty i faktury powoda.

(dowód: zestawienie kar umownych k. 335, pisma Szpitala o obciążeniu wykonawcy karami umownymi wraz z załącznikami k. 336-363, 365-376, 368-369, 371-373, 375-377, 379-382, 385-387, 389-391, 394-396, 398-400, 402-403, 405-406, 408-409, 411-412, 414-415, 417-419, 421-422, 424-425, 427-429, 431-433, 435-436, 438-440, 442-448, 450-453, 455-456, 462; noty obciążeniowe k. 364, 367, 370, 374, 378, 383, 388, 395, 397, 401, 404, 407, 410, 413, 414, 420, 423, 426, 430, 434, 437, 441, 449, 454, 457, 461; kompensata k. 382, 384, 392, zestawienia rozliczeniowe kar umownych k. 458-460; zeznania świadków A. G. k. 565, od 00:12:00 do 00:42:00, J. A. (2) k. 625, od 00:07:00 do 01:00:50, S. W. k. 627-628, od 02:12:18 do 02:42:00, A. K. k. 654, od 00:08:02 do 00:56:25)

W piśmie z dnia 14 marca 2007 r. w nawiązaniu do umowy na wykonywanie usług żywienia pacjentów powód poinformował, że łączna wartość poczynionych inwestycji wyniosła 541.106,14 zł. W załączeniu powód przesłał szczegółowy wykaz poczynionych na dzień 31.12.2006 r. inwestycji oraz protokoły zdawczo-odbiorcze dotyczący etapów II, IV i VI modernizacji działu żywienia według specyfikacji zawartej w ofercie przetargowej. Otrzymanie powyższego potwierdziła z-ca dyrektora Szpitala (...).

(dowód: pisma powoda do dyrekcji Szpitala z załącznikami k. 91-96)

W piśmie z dnia 31 lipca 2009 r. skierowanym do powoda (...) spółki z o.o. pełnomocnik pozwanego Szpitala, powołując się na § 11 ust. 5 umowy z dnia 8.11.2002 r., wypowiedział umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Jako przyczynę wypowiedzenia wskazano stwierdzenie rażących uchybień w wykonaniu obowiązków umownych, a w szczególności nie wykonanie postanowień zawartych w § 2 ust. 3 i 4. W piśmie zaznaczono, że pomimo wielokrotnych zapewnień i deklaracji wykonawcy zobowiązanie umowne we wskazanym zakresie nie zostało wykonane w całości lub zostało wykonane w sposób nienależyty z uwagi na zwłokę w jego wykonaniu. Na dzień wypowiedzenia, czyli po ponad 6-letniej zwłoce wykonawca sfinansował i udokumentował zakupy i prace modernizacyjne na łączną kwotę 591.106,14 zł. Ponadto za inne rażące uchybienia w wykonaniu umowy uznano permanentnie powtarzające się reklamacje co do jakości usług m.in. w zakresie jakości i terminowości wydawania posiłków. W świetle powyższego pełnomocnik pozwanego wskazał na brak możliwości dalszego kontynuowania umowy, zaznaczając jednocześnie, że wypowiedzenie jest skuteczne z uwagi na regulacje zawarte w art. 750 k.c. w zw. z art. 746 k.c.

W odpowiedzi z dnia 14 września 2009 r. powód wskazał, że wobec wpływu powyższego wypowiedzenia w dniu 7 sierpnia 2009 r. rozwiązanie umowy nastąpi na koniec dnia 7 listopada 2009 r. Powód zakwestionował jednocześnie zarówno zasadność, jak i podstawy dokonania wypowiedzenia, zarzucając pominięcie historii relacji między stronami. Zdaniem powoda faktycznie zrealizował on nakłady o wartości znacznie przekraczającej podaną w wypowiedzeniu kwotę 591.106,14 zł. Przekroczono także założoną pierwotnie sumę 746.390 zł brutto. Niewykonanie obowiązku inwestycji nie mogło zatem stanowić przyczyny uzasadniającej rozwiązanie umowy. Szpital dysponował bowiem wiedzą o zrealizowaniu inwestycji na kwotę wyższą niż zakładana. Ponadto zakres prac objętych planem inwestycji, od samego początku nie przystawał do znanych Szpitalowi potrzeb kompleksu kuchennego. Szpital - chociaż powinien - nie zwrócił powodowi uwagi na konieczność przeprowadzenia gruntownych prac niezbędnych do prowadzenia usług żywienia zbiorowego na bazie przejmowanej kuchni. W konsekwencji, Spółka zmuszona została przez okoliczności względem niej zewnętrzne, do przeprowadzenia dodatkowych, kosztownych prac, a poczynione nakłady wykraczały poza kwotę przyjętą w ofercie. Powód zaznaczył nadto, że w toku realizacji umowy, pojawiły się dodatkowe okoliczności, które opóźniały sfinalizowanie inwestycji, związane z potrzebą wykonania szeregu dodatkowych prac w szczególności dotyczących poważnych remontów wentylacji w budynku, wymiany pionów wodno-kanalizacyjnych, a nawet naprawy dachu w budynku. Mimo ponawianych monitów ze strony powódki, Szpital będąc do tego obowiązany jako właściciel budynku, wzbraniał się przed wykonaniem tych prac. Powód zaprzeczył również zarzutom odnoszącym się do jakości i terminowości usług przedstawiając swoje stanowisko w tym zakresie.

(dowód: wypowiedzenie umowy k. 62-62, odpowiedź powoda k. 64-67, zeznania świadków J. A. (2) k. 625, od 00:07:00 do 01:00:50, B. B. k. 567, od 01:30:57 do 02:15:30)

W zestawieniu sporządzonym przez pozwanego, dotyczącym prac modernizacyjnych wykonanych przez powoda na dzień 16 kwietnia 2009 r., łączną wartość zaplanowanych prac określono na kwotę 746.426,92 zł, łączną wartość prac wykonanych na kwotę 591.106,14 zł i różnicę na kwotę 155.320,78 zł.

W zestawieniu dotyczącym I etapu (systemu dystrybucji) modernizacji działu żywienia w pkt 4 w rubryce zaplanowane wskazane zostało „wprowadzenie systemu transportu opartego na samochodach dostawczych do transportu w systemie (...), w rubryce wykonane wskazano zaś samochód dostawczy, a kwotę inwestycji określono na 24.000 zł.

(dowód: zestawienie pozwanego k. 464, zestawienie prac modernizacyjnych działu żywienia wg etapów k. 465-471)

W dniu 14 listopada 2009 r. powód wystawił na rzecz pozwanego dwie faktury VAT z tytułu usług żywienia za okres od 1 do 7 listopada 2009 r.: nr (...) na kwotę 45.408,19 zł i nr (...) na kwotę 1.477,88 zł z terminami zapłaty na dzień 14 grudnia 2009 r. Na fakturach umieszczona została pieczęć daty ich wpływu do pozwanego Szpitala w dniu 23 listopada 2009 r.

(dowód: faktury VAT k. 101 i 102)

W piśmie z dnia 30.12.2009 r., adresowanym do dyrektora (...), zastępca dyrektora A. K. wskazała, że w związku z rozwiązaniem umowy na wykonanie usługi żywienia pacjentów dokonała ostatecznej weryfikacji inwestycji przewidzianych w § 2 ust. 3 umowy w zakresie zakupu sprzętu i urządzeń gastronomicznych oraz remontu i modernizacji pomieszczeń kuchennych, ustalając, że wobec zestawienia wartości zadań do wykonania przez powoda i wartości zadań wykonanych do rozliczenia pozostała kwota 212.815,86 zł. Z-ca dyrektora zawnioskowała o obciążenie tą kwotą (...), wskazując jednocześnie, że można ją potrącić z zabezpieczenia należytego wykonania umowy (wpłacono 77.915,52 zł) oraz z bieżących płatności.

W dniu 31 grudnia 2009 r. pozwany wystawił na rzecz powoda notę obciążeniową nr 75 na kwotę 246.806,24 zł. W wyszczególnieniu rozliczenia wskazał, że razem wartość zadań do wykonania przez powoda wynosiła 803.922 zł (746.390 zł zadań określonych § 2 ust. 3 umowy i 57.532 zł określonych w ugodzie z 1.03.2007 r.), wartość wykonanych zadań zgodnie z protokołami odbioru wyniosła 591.106,14 zł, z rozliczenia pozostało 212.815,86 zł, kwota aktualizacji o średnioroczny wskaźnik cen, towarów i usług konsumpcyjnych wyniosła 33.990,38 zł, a więc do zapłaty z rozliczenia pozostało 246.806,24 zł.

(dowód: pismo pozwanego z 30.12.2009 k. 463, nota obciążeniowa nr 75 z wyliczeniem k. 69-70, zeznania świadka A. K. k. 654, od 00:08:02 do 00:56:25)

W piśmie z dnia 5.01.2010 r. Szpital poinformował (...) o dokonaniu zgodnie z art. 498 k.c. kompensaty wzajemnych należności i zobowiązań, po której dokonaniu na rzecz Szpitala pozostała do zapłaty kwota 124.801,59 zł. Domagając się zgodnego zaksięgowania poszczególnych pozycji pozwany wskazał, że należności na jego dobro wynoszą 246.970,57 zł i wynikają z noty 71 na kwotę 93,77 zł, noty 75 na kwotę 246.806,24 zł i (...) (...)8 na kwotę 70,56 zł, a należności na dobro powoda wynoszą 124.801,59 zł i wynikają z (...) na kwotę 45.408,19 zł, (...) na kwotę 1.477,88 zł i zabezpieczenia należytego wykonania umowy w kwocie 77.915,52 zł.

W piśmie z dnia 13.01.2010 r. w związku z zakończeniem współpracy prowadzonej na podstawie umowy z dnia 8.11.2002 r. powód zwrócił się do pozwanego o zwrot (przelewem) zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

W odpowiedzi z dnia 5.02.2010 r. na notę obciążeniową nr 75 powód poinformował Szpital o braku możliwości jej uznania wskazując na zrealizowanie w trakcie trwania umowy inwestycji na łączną kwotę 826.481,64 zł, tj. o 22.559,91 zł więcej niż zakładała umowa. Do końca 2007 r. powód dokonał inwestycji na łączną kwotę 638.696,42 zł. Faktury oraz zestawienie inwestycji na łączną kwotę 541.106,14 zł zostały przekazane Szpitalowi protokołarnie w 2007 r., przy czym dodatkowo dokonano zakupów i remontów na łączną kwotę 97.590,28 zł. Po 2007 r. zrealizowane zostały zaś inwestycje na kwotę 187.785,22 zł. Powód wskazał też, że inwestycje realizowane w Szpitalu wynikały bezpośrednio z zakresu ustalonego w umowie, ale również z realizacji nakazów Sanepidu i pisemnych żądań Szpitala. W związku z wyraźną rozbieżnością stanowisk powód wskazał na potrzebę ostatecznego rozliczenia zamkniętego kontraktu.

(dowód: pismo pozwanego - kompensata z 5.01.2010 k. 68, pismo powoda z 13.01.2010 k. 100, pismo powoda z 5.02.2010 k. 97-99, zeznania prezesa zarządu powoda K. G. k. 705, od 00:52:30 do 01:28:00)

W dniu 4 czerwca 2010 r. w związku z zakończeniem umowy nr (...) sporządzony został protokół przekazania pomiędzy (...) a (...) spółką z o.o. w K. dotyczący sprzętu wymienionego w wykazie środków trwałych stanowiącym załącznik nr 1 oraz pomieszczeń wg wykazu – załącznika nr 2. Osobą przekazującą z ramienia (...) był P. L.. Tymi załącznikami były: protokół zdawczo-odbiorczy i arkusze spisu z natury dotyczące inwentaryzacji zdawczo-odbiorczej oraz protokół z oceny stanu technicznego sprzętu i urządzeń gastronomicznych kuchni i bufetu przekazanych zgodnie z umową. Sporządzone zostało także sprawozdanie opisowe z przebiegu spisu z natury. Spółka (...) świadczyła usługi cateringu na rzecz Szpitala przejściowo, po powodzie, do czasu wyłonienia nowego wykonawcy.

(dowód: protokół przekazania k. 107, sprawozdanie opisowe k. 108-109, protokół zdawczo-odbiorczy k. 110-115, arkusze spisu z natury k. 116-119, 124-127, protokół z oceny stanu technicznego k. 120-123)

W piśmie z dnia 5 lipca 2010 r. powód wezwał pozwanego Szpital do zaspokojenia roszczeń poprzez zapłatę należności głównej w kwocie 147.290,20 zł, na którą składały się należności: z tytułu faktury VAT nr (...) z dnia 14.11.2009 r. na kwotę 45.408,19 zł, faktury VAT nr (...) z dnia 14.11.2009 r. na kwotę 1.407,32 zł (po dokonaniu kompensaty z (...)(...)), z tytułu zabezpieczenia należytego wykonania umowy w kwocie 77.915,52 zł oraz z tytułu zwrot nakładów przekraczających kwoty wskazane w § 2 ust. 3 umowy i § 1 ust. 3 ugody w kwocie 22.559,17 zł.

Powyższym wezwaniem powód nie objął rozliczenia niezamortyzowanych nakładów, które według jego wyliczeń wynosiły 236.148,23 zł, w tym niezamortyzowana część inwestycji (nakłady budowlane) 136.852,44 zł i niezamortyzowana część inwestycji (środki trwałe) 99.295,79 zł.

(dowód: pismo powoda do dyrekcji Szpitala z 5.07.2010 k. 103-106, pliki zawarte na płycie CD załączonej do pozwu k. 19)

Mając na uwadze wieloaspektowość oraz komplikacje wzajemnych relacji między spółką a Szpitalem powstałych w toku wykonywania umowy, a także celem przerwania biegu przedawnienia roszczeń z tytułu łączącej strony umowy, powód w dniu 8 listopada 2010 r. wystąpił do Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie o zawiązanie pozwanego Szpitala do próby ugodowej w sprawie o zapłatę kwoty 510.706,52 zł. Postępowanie toczyło się pod sygn. I Co 415/10. Wobec braku porozumienia stron do ugody nie doszło i Przewodniczący na posiedzeniu w dniu 10 stycznia 2012 r. stwierdził ten fakt, kończąc to postępowanie.

(dowód: wniosek o zawiązanie do próby ugodowej k. 293-300 i k. 717-724, protokół z 10.01.2012 k. 301, dokument z akt sprawy I Co 415/10: wniosek k. 2-5)

W ramach realizacji umowy z dnia 8.11.2002 r. powód wykonał prace remontowo-budowlane w ramach modernizacji pomieszczeń kuchennych Szpitala i dokonał zakupu urządzeń na łączną kwotę 823.186,54 zł. Poszczególne prace i zakupy obejmowały następujące elementy:

Etap I - system dystrybucji: prace budowlane w pomieszczeniu zmywalni termosów, regały grettingowe, basen dwukomorowy, zmywarka W. + urządzenie do zmiękczenia wody, części do zmywarki, pojemniki transportowe, pokrywy termosów, uzupełnienie termosów i pojemników, samochód dostawczy, wymiana okien w zmywalni;

Etap II - sposób przygotowania posiłków: zakup kotłów warzelnych, zakup kotłów parowych, montaż kotłów, zakup patelni, zakup pieca konwekcyjnego, zakup lodówki gastronomicznej dwuskrzydłowej, zakup obieraczki używanej, zakup sprzętu gastronomicznego, zakup obieraczki z separatorem, zakup stołów i regałów, zakup zlewozmywako-basenu, prace ogólnobudowlane w kuchni, prace rozbiórkowo-budowlane w kuchni dietetycznej, zakup szatkownicy, montaż szatkownicy, zakup maszyny (...)110 z przystawką i stojakiem, zakup urządzeń do wentylacji w kuchni zimnej, montaż wentylacji, instalacja elektryczna do wentylatorów w kuchni, montaż okien w kuchni zimnej, wymiana okien i drzwi w kuchni centralnej, moskitiery okienne, projekt technologii kuchni;

Etap III - kuchnia mleczna: zakup basenu jednokomorowego, zakup lodówki E., prace budowlane, materiały budowlane, wymiana okien;

Etap IV - pomieszczenia magazynowe: szafy chłodnicze, części do wagi magazynowej, prace remontowo - wykończeniowe w magazynie warzyw, szatni damskiej, toalecie pracowniczej, zakup materiałów budowlanych;

Etap V modernizacja stołówki: zakup nowych stolików do konsumpcji, zakup krzesełek, zainstalowanie ciągu do dystrybucji posiłków pracowniczych, zainstalowanie ciągu do dystrybucji posiłków pracowniczych, prace budowlane dostosowujące zaplecze stołówki do zmienionego systemu dystrybucji posiłków, wymiana okien;

Etap VI - inwestycje w trakcie trwania umowy: malowanie kuchni centralnej, malowanie kuchni centralnej, materiały i narzędzia budowlane.

Ujęte w etapie I (system dystrybucji) jako element zakupów samochód osobowy obejmował dwa samochody osobowe marki P. (...) o łącznej wartości 24.000 zł brutto.

Część wymienionych powyżej prac zrealizowanych przez powoda wykonana została wadliwie, a mianowicie w kuchni zimnej nowa instalacja miejscowa (z okapem) na kwotę 2.074 zł okazała się niesprawną, nadto powłoki malarskie ścian, sufitów i filarów kuchni centralnej wykonane w 2008 r. za kwotę 25.340,62 zł po dwóch latach zaczęły się łuszczyć, ich trwałość w pomieszczeniach narażonych na wilgoć powinna zaś wynosić średnio 4 lata.

(dowód: pisma powoda do dyrekcji Szpitala z załącznikami k. 91-95, protokół k. 96; faktury VAT z załącznikami k. 136-141, 158, 163-170, 173-179, 182-188, 192-194, 197, 199-215, 219-221, 235-247, 250-262, 264-265, 268-273, 280-292, 307-308; kosztorys k. 142-157, oświadczenie k. 159, faktura k. 160, protokoły zdawczo-odbiorcze k. 161-162, 171-172, 180-181, 189-191, 195-196, 198, 216-218, 248-249, 263, 266-267, 277-279; umowa na wykonanie robót remontowych k. 222-232, notatka k. 233, wykaz elementów k. 234, przekazania k. 274-276, zestawienie prac k. 464, modernizacja działu żywienia k. 465-471, faktury k. 472-473, 476-480, 483-485, 500-508, protokół k. 474-475, 481-482, 498-499 ; zeznania świadków S. R. k. 656, od 01:23:18 do 01:34:50, S. Ś. k. 657, od 01:40:19 do 01:47:10, pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu budownictwa H. G. (1) k. 737-757, opinia pisemna uzupełniająca biegłego sądowego H. G. k. 789)

Wysokość niezamortyzowanych nakładów powoda poniesionych na zakup środków trwałych raz remont i modernizację pomieszczeń kuchennych w budynku Szpitala na dzień 7 listopada 2009 r. wyniosła 194.321,15 zł, w tym niezamortyzowana wartość środków trwałych 63.582,81 zł i niezamortyzowanych nakładów budowlanych 130.738,34 zł

(dowód: pliki zawarte na płycie CD załączonej do pozwu k. 19; zeznania świadka E. W. k. pisemna opinia biegłego sądowego M. M. (1) z zakresu rachunkowości k. 793-810, ustna uzupełniająca opinia biegłego sądowego M. M. k. 852-853, od 00:05:00 do 00:14:37)

Sąd zważył, co następuje:

Przed przejściem do rozważań natury prawnej należało dokonać oceny zgromadzonych dowodów, które posłużyły do konstrukcji stanu faktycznego.

Stan faktyczny ustalany jest zwykle przede wszystkim w oparciu o dowody pisemne. Nie inaczej było w tej sprawie i jeśli chodzi o dowody z dokumentów, w zakresie dopuszczonym postanowieniem z dnia 23 lipca 2014 r. (k. 703-704), to nie były one przez strony kwestionowane, a i Sąd nie znalazł podstaw do ich zdyskwalifikowania.

W ramach dowodów z dokumentów dopuszczone zostały dokumenty z akt spraw przywołanych w punktach 4. i 5. ww. postanowienia, przy czym częściowo te dowody zostały złożone przy pozwie (np. ugoda z 1 marca 2007 r.).

Jeżeli natomiast chodzi o dowody ze źródeł osobowych, a więc zeznania świadków i prezesa zarządu powoda, to w zasadzie Sąd nie znalazł żadnych powodów do kwestionowania ich wiarygodności. Pozostawały one też zbieżne z dowodami z dokumentów, a i strony nie wysuwały co tych zeznań zastrzeżeń. Świadkowie zrelacjonowali przebieg kontaktów stron w trakcie realizacji umowy, przy czym pracownicy lub byli pracownicy powoda A. G., P. L., B. B., J. A. (1), J. A. (2) i E. W. oraz prezes zarządu K. G. – potwierdzając wykonanie prac modernizacyjnych z umownego zakresu robót i na umówioną kwotę, a nawet ją przewyższającą, co ostatecznie zostało pozytywnie zweryfikowane dowodem z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa. Z kolei świadkowie związani z pozwanym Szpitalem (Z. C., A. K., S. W.) przecząc poniesieniu przez powoda nakładów inwestycyjnych (remontowo-modernizacyjnych) i zakupów na kwotę wynikająca z umowy i z ugody, akcentowali opieszałość (...) w tym zakresie, a nadto nienależyte

wykonywanie umowy w zakresie żywienia pacjentów szpitalnych, co znalazło zresztą potwierdzenie w szeregu dokumentów (zestawień i not obciążeniowych oraz ugodzie za okres 2003-2006) i ostatecznie nie było kwestionowane przez stronę powodową. Przy czym świadkowie związani z powodowym wykonawcą wskazywali na nadmiernie rygorystyczne i nieelastyczne stanowisko Szpitala w tym zakresie, ale kwestia kar umownych z tego tytułu nie była istotna z punktu widzenia przedmiotu żądań pozwu. Świadcówkowie strony powodowej przedstawili też zgodnie bardzo zły stan pomieszczeń kuchni szpitalnej i związane z tym kłopoty, tzn. szereg decyzji i nakazów ze strony Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. I choć z zeznań tych świadków wynikało, że wykonawca składając swoją ofertę zaniechał dokonania wizji lokalnej, a więc przygotowany przez niego zakres prac modernizacyjnych nie uwzględnił w pełni rzeczywistego stanu budynku kuchni, co skutkowało nie tylko koniecznością dodatkowych prac remontowych i szeregiem decyzji (...), ale z pewnością do obowiązków powodowego wykonawcy nie należał remont przeciekającego dachu i słusznie żądał jego naprawy przez zamawiającego.

Jeżeli zaś chodzi o zeznania świadków – pracowników (...) (E. P., I. M., I. K.), to ściśle korespondowały one z obszerną dokumentacją dotyczącą kontroli tych inspektorów w kuchni szpitalnej, potwierdzając nie tylko skalę koniecznych prac, ale i to, że zwykle (...) przychylił się do wniosków wykonawcy o wydłużenie terminu wykonania zaleceń kontrolnych, które w zdecydowanej większości były spowodowane stanem technicznym tych pomieszczeń.

Wśród szeregu dowodów, które powód zawniósł na okoliczność zakresu i wartości prac modernizacyjnych znalazły się także zeznania świadków S. R. i S. Ś., którzy w zasadzie potwierdzili to co wynikało z wystawionych przez nich powodowi faktur z tytułu wykonania prac remontowych w budynku kuchni Szpitala.

Sąd pominął dowód z zeznań świadków zawniósłanych przez pozwanego G. P. i D. S., gdyż nie było możliwe przeprowadzenie tych dowodów w terminie zakreślonym na podstawie art. 242 k.p.c. (osoby te nie stawiły się pomimo wielu wezwań, które były awizowane, a pozwany innych adresów nie wskazał).

Przechodząc do oceny dowodów z opinii biegłych sądowych Sąd stwierdza, że do opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa H. G. (1) zastrzeżenia, i to tylko co do jednej kwestii, złożyła strona pozwana odnośnie przekazania przez powoda samochodu dostawczego pozwanemu, co zostało wyjaśnione przez ww. biegłego w piśmie z dnia 11.09.2015 r. (k. 789), potraktowanym przez Sąd jako pismem opinią uzupełniająca, bez potrzeby uzupełniania opinii pisemnej na rozprawie. Do tego pisma już żadna ze stron zastrzeżeń nie wniosła. W konsekwencji opinia główna wraz z opinią uzupełniająca okazała się w pełni przydatna do rozstrzygnięcia sprawy. I chociaż biegły ustalił wartość prace remontowo-budowlanych powoda w ramach modernizacji pomieszczeń kuchennych Szpitala i dokonania zakupu urządzeń na kwotę 823.186,54 zł, a więc wyższą niż ostatecznie uznana przez Sąd do rozliczeń, to nie dyskwalifikowało to rzeczony opinii w najmniejszym zakresie, czyniąc z niej podstawę ustaleń co do zakresu i wartości robót wykonanych przez (...).

Za w pełni przydatną do rozstrzygnięcia sprawy Sąd uznał również opinię biegłego z zakresu rachunkowości M. M. (1). Co prawda obie strony złożyły do tej opinii pisemnej zastrzeżenia, wnosząc o sporządzenie opinii uzupełniającej, ewentualnie uzupełniającej przesłuchanie biegłej na rozprawie, ale z uwagi na przedmiot tych zastrzeżeń Sąd poprzestał na ustnej uzupełniającej opinii ww. biegłej. Zdaniem Sądu udzielone przez biegłą wyjaśnienia odnośnie zasad (polityki) rachunkowości były wystarczające i przekonujące i w efekcie pełnomocnik powoda nie wnioskował o dalsze uzupełnienie opinii w tym zakresie. Z kolei jeśli chodzi o zastrzeżenia pozwanego, to dotyczyły one zakresu czasowego (daty ustalenia niezamortyzowanych nakładów) i w istocie dotyczyły postanowienia Sądu zlecającego tę opinię, więc nie mogły skutkować zmianą stanowiska biegłej. Zresztą i w tym wypadku pełnomocnik pozwanego nie ponowił wniosku o uzupełniająca opinię pisemną. Reasumując, Sąd nie znalazł żadnych podstaw, aby uwzględnić zastrzeżenia stron do dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości, który sporządzony został w oparciu o całokształt zaferowanego przez strony materiału dowodowego, w tym plików elektronicznych na załączonej do pozwu płycie CD, z których dowód został dopuszczony w oparciu o przepis art. 309 k.p.c., stanowiąc miarodajną podstawę ustaleń co do wartości niezamortyzowanych nakładów, których zwrot należał się powodowi.

Oddalając na rozprawie w dniu 23 lutego 2016 r. pozostałe wnioski dowodowe stron Sąd miał na uwadze wnioski o przeprowadzenie uzupełniającej opinii biegłego z zakresu rachunkowości, jak i pozostałe wnioski dowodowe zawarte w odpowiedzi na pozew (art. 217 § 3 k.p.c.).

Przechodząc do oceny prawnej łączącej strony umowy w kontekście roszczeń objętych pozwem, Sąd wskazuje, że łącząca strony umowa z dnia 8 listopada 2002 r. miała charakter mieszany, tzn. w zakresie nakładów remontowo-modernizacyjnych miała charakter umowy o dzieło (art. 628 k.c.), a w zakresie żywienia pacjentów miała charakter umowy o świadczenie usług (art. 734 w zw. z art. 750 k.c.). Przy czym kwalifikacja prawna rzeczony umowy, która została wypowiedziana przez zamawiającego, nie miała w istocie znaczenia i nie budziła sporu pomiędzy stronami, zaś objęte pozwem roszczenia znajdowały swoje oparcie właśnie w postanowieniach umownych, w szczególności w § 8.

W ocenie Sądu powództwo okazało się usprawiedliwione co do zasady i w znacznej części co do wysokości żądanej kwoty. Pozwany nie kwestionował wysokości należności wynikających z przedstawionych przez powoda faktur za usługi cateringowe (46.815,51 zł), ani z tytułu zwrotu zabezpieczenia należytego wykonania umowy (77.915,52 zł), przeciwstawiając im twierdzenia o potrąceniu tych wierzytelności. Z kolei odnośnie kwoty 22.559,17 zł pozwany zakwestionował poniesienie przez powoda nakładów w kwocie wskazanej w pozwie, jak również żądanie niezamortyzowanej części nakładów (236.148,23 zł), stojąc na stanowisku, że nakłady były w znacznie niższej kwocie i zostały rozliczone przez potrącenie, a w jego wyniku to powód jest dłużnikiem pozwanego.

Odnosząc się zatem do zarzutów pozwanego w pierwszej kolejności zająć się należało kwestią zgody Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych na zawarcie przez strony umowy na okres dłuższy niż trzy lata, co warunkowało jej ważność (art. 72 ust. 2 ustawy o zamówieniach publicznych w brzmieniu obowiązującym w dacie zawierania umowy). W ocenie Sądu wykazanie braku tej zgody spoczywało na pozwanym i niewystarczające było zaprzeczenie przez pozwanego, że Prezes UZP wyraził rzeczony zgodę. Uzyskanie tej zgody należało do Szpitala jako zamawiającego, który w pkt. V. SIWZ wskazał, że wymaganym terminem realizacji niniejszego zamówienia jest okres 8 lat. Wielce nieprawdopodobnym jest, aby podmiot, który gospodarował publicznymi pieniędzmi nie przestrzegał procedur regulowanych powszechnie znanymi przepisami ustawowymi, a więc nie zwrócił się do określonego organu celem uzyskania stosownej zgody. Zgodzić się należy z powodem, że miał on pełne prawo zawrzeć umowę z dnia 8.11.2002 r. pozostając w przekonaniu, że kontrahent, działający w sferze publicznej, uzyskał uprzednio zgodę właściwej instytucji. Z powyższych względów zarzut nieważności umowy należało potraktować jako podniesiony na potrzeby niniejszego procesu. Wcześniej bowiem pozwany nigdy nie powoływał się na fakt wygaśnięcia umowy po trzech latach, a więc z dniem 31.12.2005 r., w szczególności w żadnym z dwóch sądowych postępowań pojedynczych, które się toczyły między stronami. Wręcz przeciwnie, pozwany do listopada 2009 r. obciążał powoda karami umownymi powołując się na postanowienia umowy z dnia 8.11.2002 r., a przecież jakby nie obowiązywała ta umowa, to obciążanie karami umownymi byłoby bezpodstawne. Zresztą wypowiadając umowę powodowi pozwany również powołał się na umowną podstawę, tj. § 11 ust. 5 (vide pismo z dnia 31.07.2009 r., k. 62). Wspomniana już ugoda z 1 marca 2007 r. również odwołuje się do umownej podstawy naliczania kar za okres 2003-2006, a więc po rzekomym wygaśnięciu umowy. Powyższe okoliczności pokazują, że umowa była ważnie zawarta i dopiero oświadczenie zamawiającego o jej wypowiedzeniu doprowadziło do wygaśnięcia tego stosunku zobowiązaniowego z dniem 7 listopada 2009 r., a nie z dniem 31.12.2005 r., jak wywodził pozwany w odpowiedzi na pozew.

Uznając postanowienia umowne za ważne ustalić należało zatem czy powód wykonał obciążające go obowiązki w zakresie prac modernizacyjnych i dokonania zakupów sprzętu. W tym zakresie przywołać należy na wstępie przepis art. 354 § 2 k.c., który reguluje kwestie sposobu wykonania zobowiązania, nakazując wierzycielowi [zamawiającemu - pozwanemu] współdziałać z dłużnikiem [wykonawcą – powodem] przy wykonaniu zobowiązania. Przy czym obowiązek wierzyciela współdziałania z dłużnikiem powinien być rozumiany szeroko, a więc nie tylko jako powinność czynnego współuczestniczenia przy wykonaniu zobowiązania, ale również jako obowiązek lojalności wobec kontrahenta, a więc powstrzymywania się od wszystkiego, co byłoby przejawem naruszenia zasad uczciwości i słuszności we wzajemnych relacjach.

Przenosząc te uwagi na grunt rozpatrywanej sprawy nie sposób zgodzić się z pozwanym, że powód przeprowadzając wizję lokalną przed złożeniem oferty powinien w pełni przewidzieć zakres prac do wykonania. Niezależnie bowiem od tego, że powód takiej wizji zaniechał (vide zeznania np. świadka B. B.), to nawet gdyby dokonał oględzin pomieszczeń, to i tak nie mógłby poznać stanu elementów zakrytych (np. instalacje), czy też stwierdzić szczelność dachu do czego konieczny byłby wyraźny opad deszczu, abstrahując nawet od tego, że naprawa dachu powoda nie obciążała. Z kolei na etapie wykonania umowy (...) był zmuszony, w wyniku decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (pod groźbą zamknięcia obiektu, a w dalszej kolejności kar ze strony Szpitala) do wykonywania szeregu inwestycji, które powinny obciążać zamawiającego jako właściciela budynku (np. remont piwnic). Jednak Szpital nie reagował na prośby i wnioski powoda i nie podejmował żadnych działań, co skutkowało dodatkowymi pracami i nakładami powoda, ale nie były one – wbrew twierdzeniom pozwanego – wynikiem jakoby błędnie skonstruowanego zakresu robót modernizacyjnych, tylko fatalnego stanu pomieszczeń i budynku, który wychodził w trakcie wykonywania umowy. Dodatkowo Szpital skrzętnie naliczał powodowi kary umowne za uchybienia w zakresie usługi żywienia pacjentów, nawet za brak jednego posiłku w jakimś dniu, co z pewnością nie sprzyjało wzajemnej współpracy, zwłaszcza wobec opóźnionego informowania powoda o takich sytuacjach (zestawienia miesięczne), co uniemożliwiało wykonawcy skuteczną obronę przed tymi karami.

Sąd zauważa, że potwierdzeniem tezy powoda o fatalnym stanie pomieszczeń i budynku kuchni niż to wyglądało na początku, jest zwiększenie kwoty nakładów w drodze ugody sądowej z dnia 1 marca 2007 r., jak i rozciągnięcie tych prac w czasie. Wbrew bowiem pozwanemu powód nie był zobligowany do poczynienia nakładów w terminie 6 miesięcy od daty podpisania umowy, gdyż na mocy aneksu nr (...) z dnia 30.09.2003 r. strony przedłużyły termin realizacji zadań opisanych w § 2 ust. 3 i 5 do dnia 31.03.2004 r. ze względu na opóźnienia w wykonaniu prac projektowych oraz specyfikę wymogów dotyczących technologii wykonywania remontów prowadzonych przy zachowaniu ciągłości żywienia, a zaleconych przez (...) (vide k. 44 akt XII GCo 365/06). Kolejnym takim przedłużeniem była ugoda z dnia 1 marca 2007 r., która zwiększała kwotę na inwestycje o 57.532 zł wskazując czego mają dotyczyć. O dalszych inwestycjach powoda, tj. po dacie 31.12.2007 r. świadczą m.in. decyzje (...) i pisma powoda do (...).

Przechodząc do ustalenia wartości faktycznie poniesionych przez powoda nakładów Sąd posiłkował się dowodem z opinii biegłego sądowego, który wyliczył wartość prace remontowo-budowlanych w ramach modernizacji pomieszczeń kuchennych Szpitala i dokonanych zakupu urządzeń na łączną kwotę 823.186,54 zł (patrz opinia główna pisemna k. 737-767). Przy czym biegły wpięrow określił zakres prac, stwierdzając, że powód wykonał prace, których nie uznał pozwany, tzn. nie ujął w swoim zestawieniu wykonanych prac modernizacyjnych. Biegły ponadto szczegółowo opisał wykonane prace, co pozwoliło Sądowi stwierdzić, że poczynione nakłady były wynikiem stanu pomieszczeń i decyzji (zaleceń) (...). Jeżeli więc powód nie wykonał jakichś prac objętych załącznikiem do umowy – zakresem prac modernizacyjnych (k. 334), to wykonał inne prace, które pozostawały w ścisłym związku z aktualnymi potrzebami i zaleceniami Inspektora (...). Zdaniem Sądu przy wydatkowaniu przez powoda ustalonej umownie wartości nakładów, nawet jeśli nie pokrywały się dokładnie z zakresem prac modernizacyjnych stanowiącym załącznik do umowy, niedopuszczalne jest oczekiwanie przez Szpital, że powód na własne ryzyko i koszt wypełni ww. zakres, nie uzyskując stosownej rekompensaty od pozwanego, który jednoznacznie manifestował swoje stanowisko w tym względzie (vide zeznania świadków A. K. i Z. C.).

Określając jednak kwotę nakładów powoda na potrzeby wzajemnego rozliczenia stron Sąd uznał, że wiążąca jest kwota 803.922 zł, tj. suma kwot wynikających z umowy z 8.11.2002 r. i z ugody z 1.03.2007 r. Po pierwsze, zmiana umowy wymagała formy pisemnej, w postaci aneksu, pod rygorem nieważności (§ 10 ust. 1), a takowej powód nie wykazał. I choć przy założeniu – wg wersji pozwanego - nieważności umowy, podstawę prawną żądania stanowiłyby przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 i n. k.c.), gdyż powód inwestował w cudze środki rzeczowe, to jednocześnie nie można obciążać powoda zwrotem każdej kwoty wydatkowanej na kuchnię Szpitala. Po drugie, Sąd uwzględnił, że biegły H. G. ustalił, iż z prac powoda wadliwie wykonane zostały powłoki malarskie o wartości 25.340,62 zł i niesprawną jest w kuchni zimnej nowa instalacja miejscowa (z okapem) o wartości 2.074 zł. Obniżając więc wartość poczynionych nakładów o powyższe kwoty, przy uwzględnieniu, że powłoki malarskie powinny wytrzymać co najmniej 2 lata, otrzymujemy kwotę na poziomie umówionym przez strony, tj. 803.922 zł. W związku z tym Sąd nie uwzględnił

kwoty 22.559,17 zł określonej w pozwie (tabelka na str. 8) jako zwrot nakładów przekraczających kwoty wskazane w § 2 ust. 3 umowy i § 1 ust. 3 ugody, oddalając w tej części powództwo, a więc także co do żądanych od tej kwoty odsetek.

Konsekwencją powyższych ustaleń jest przyjęcie za bezzasadne obciążenie powoda przez pozwanego kwotą 246.806,24 zł jako równowartością utraconych przez Szpital korzyści, a więc roszczeniem odszkodowawczym (patrz str. 8 odpowiedzi na pozew). Skoro bowiem powód wywiązał się z obowiązku prac remontowych i zakupów sprzętów gastronomicznych, o czym przesądza przede wszystkim opinia biegłego H. G., to nie może być mowy o jakiegokolwiek różnicy. W ocenie Sądu kwota nakładów powoda wyliczona przez pozwanego w nocie obciążeniowej nr 75 na kwotę 591.106,14 zł nie uwzględnia dalszych nakładów powoda, których poniesienie wynika z przedłożonych przez powoda dokumentów, zweryfikowanych przez biegłego. Poza tym zupełnie niezrozumiałe było obciążenie powoda przez Szpital, w ramach kwoty 246.806,24 zł, sumą 33.990,38 zł tytułem „aktualizacji o średnioroczny wskaźnik cen, towarów i usług konsumpcyjnych” (k. 70), na co zwracał uwagę powód już w piśmie z dnia 5.02.2010 r., żądając uzasadnienia naliczenia i wyliczenia tej kwoty. Takowego uzasadnienia pozwany nie przedstawił również w toku procesu.

Odnosząc się jeszcze do kwoty nakładów poniesionych przez powoda Sąd wskazuje, że uznał w tym zakresie również kwotę 24.000 zł z tytułu zakupu samochodów, co było kwestionowane przez pozwanego w piśmie procesowym z 3.04.2014 r. (k. 772), gdyż wartość tych pojazdów została uwzględniona przez Szpital w zestawieniu na k. 464 i k. 465 (etap I, poz. 4). Z zestawienia na k. 464 (podpisanego przez z-cę dyrektora A. K.) wynika, że Szpital zaliczył powodowi także prace z etapu IV w kwocie znacznie przewyższającej kwotę zaplanowaną, a więc akceptowane były także zakupy/inwestycje, które nie były zaplanowane, a które wynikały z bieżących potrzeb (w tym stanu pomieszczeń i nakazów (...)). Z chwilą wygaśnięcia umowy, tj. 7.11.2009 r., cały sprzęt oraz inwestycje zostały przejęte przez Szpital na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego.

Przechodząc do oceny zasadności pozostałych kwot żądanych pozwem wskazane jest odniesienie się do pisma pozwanego z 5.01.2010 r. – kompensata wzajemnych należności i zobowiązań (k. 68). Jak już wyżej powiedziano bezzasadna jest kwota 246.806,24 zł z noty nr 75, nie może więc być mowy o jakimkolwiek potrąceniu tej kwoty z należnościami powoda wskazanymi w ww. piśmie po stronie „Na dobro Wasze”. Jednakże w kompensacie z 5.01.2010 r. mowa jest także o kwocie 93,77 zł z tytułu noty nr 71. I choć dokument ten nie został przez pozwanego przedłożony, to jednocześnie zauważyć trzeba, że powód noty 71 i wynikającej z niej ww. kwoty nie kwestionował. Stąd w ocenie Sądu podlegała ona potrąceniu z kwotą 77.915,52 zł z tytułu zabezpieczenia należytego wykonania umowy, z której do zasądzenia w wyniku powyższej kompensaty pozostała kwota 77.821,75 zł. Podstawę prawną żądania zapłaty tej kwoty stanowił art. 151 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych obowiązującej w dacie żądania zwrotu.

Jeżeli natomiast chodzi o fakturę pozwanego (...)8 na kwotę 70,56 zł, to powód potrącił ją ze swoją fakturą nr (...) (k. 102), co oświadczył w piśmie z 5.07.2010 r. (k. 103). Z faktury tej do zapłaty pozostało 1.407,32 zł, co po dodaniu do faktury (...) zł (k. 101) dało żądaną w pozwie kwotę 46.815,51 zł, która nie była kwestionowana przez pozwanego, czego potwierdzeniem jest wciągnięcie tej kwoty do kompensaty z 5.01.2010 r., przy czym wierzytelność pozwanego okazała się nieistniejąca.

Ostatnim dochodzonym pozwem roszczeniem była kwota 236.148,23 zł tytułem niezamortyzowanej części inwestycji w zakresie nakładów budowlanych i środków trwałych. Przy pomocy dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości kwota ta została skorygowana przez Sąd do wysokości 194.321,15 zł, zaś jej umowną podstawę stanowił § 8 umowy, w myśl którego w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy zwrotowi podlega wyłącznie niezamortyzowana część nakładów inwestycyjnych na remont modernizacyjny oraz zakup środków trwałych. Zdaniem Sądu powyższe postanowienie umowne ma zastosowanie w niniejszej sprawie, w której miało miejsce wypowiedzenie ze strony zamawiającego, gdyż ten zapis nie uzależnia jego zastosowania od sposobu rozwiązania umowy. Poza tym wydaje się, że właśnie sytuacja, w której umowę wypowiedział zamawiający, a więc podmiot, na którego rzecz następują nakłady, tym bardziej uzasadnia zwrot nakładów w części jeszcze niezamortyzowanej, niezależnie od przyczyn tego wypowiedzenia i ich zasadności.

W tej sprawie rozwiązanie umowy miało miejsce w dniu 7 listopada 2009 r., w którym upłynął termin wypowiedzenia, więc na ten dzień powinna być określona wartość niezamortyzowanych nakładów powoda. Co prawda pozwany w zarzutach do opinii biegłej M. M. wywodził, że uwzględnione powinny być tylko nakłady poczynione do dnia 9 maja 2003 r., lecz jak to już wyżej wskazano nie dość, że strony umownie przedłużyły termin dokonania nakładów do końca marca 2004 r., to ponadto i w dalszym czasie nakłady przez powoda były dokonywane. Według biegłej należna z powyższego tytułu kwota to 194.321,15 zł i Sąd w pełni akceptuje wyliczenia biegłej poparte nie tylko materiałem dokumentarnym i elektronicznym oraz zeznaniami świadków, zwłaszcza E. W., ale i wieloletnią praktyką biegłej, która pozwoliła na postawienie wniosków np. co do zaksięgowania przez powoda pojemników i pokryw bezpośrednio w koszty, a nie na stan majątku trwałego.

Mając na uwadze powyższe wywody łącznie do zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda podlegała kwota 318.958,41 zł [77.821,75 zł + 46.815,51 zł + 194.321,15 zł], przy czym odsetki od kwot częściowych Sąd zasądził odmiennie niż tego chciał w pozwie powód, mając za podstawę prawną tego żądania art. 481 k.c.

Otóż termin płatności faktur powoda wynosił 30 dni od daty otrzymania faktury przez zamawiającego (§ 3 ust. 2 umowy, k. 34). Jak wynika z kopii rzeczonych faktur (k. 101 i 102) wpłynęły one do pozwanego Szpitala w dniu 23.11.2009 r., a zatem termin 30 dni upłynął 23 grudnia 2009 r. i od dnia następnego pozwany pozostaje w opóźnieniu, co uzasadniało zasądzenie ustawowych odsetek od kwoty 46.815,51 zł od dnia 24 grudnia 2009 r. (art. 481 k.c.).

Od kwoty 77.821,75 zł odsetki ustawowe podlegały zasądzeniu od dnia 20 lipca 2010 r. Co prawda powód przywołał przepis art. 151 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych, który stanowi o zwrocie przez zamawiającego zabezpieczenia w terminie 30 dni od dnia wykonania zamówienia i uznania przez zamawiającego za należycie wykonane, lecz w ocenie Sądu – w świetle szeregu kompensat z tytułu nienależytego wykonania usługi żywienia – nie sposób mówić o uznaniu przez zamawiającego zamówienia za należycie wykonane. W związku z tym odsetki (art. 481 k.c.) zasądzone zostały od wezwania do zapłaty (art. 455 k.c. - tj. pisma z 5.07.2010 r., k. 103), które wysłane zostało do pozwanego w dniu 7.07.2010 r. (k. 106), co po uwzględnieniu 5 dni na obrót pocztowy i 7 dni wyznaczonych na zapłatę, sprawia że od dnia 20 lipca 2010 r. pozwany Szpital pozostaje w opóźnieniu ze zwrotem zabezpieczenia wykonania umowy. Sąd zauważył co prawda, że już w piśmie datowanym na 13 stycznia 2010 r. powód prosił pozwanego o zwrot zabezpieczenia należytego wykonania umowy, lecz nie wiadomo czy pismo to zostało do pozwanego wysłane, a jeśli tak, to kiedy.

Jeżeli natomiast chodzi o datę pocztową żądania odsetek od kwoty niezamortyzowanych nakładów (194.321,15 zł), to tutaj Sąd uznał, że winny być one naliczane nie od 5 listopada 2010 r. wskazanej w pozwie (str. 13) jako data wystąpienia przez powoda z zawezwaniem do próby ugodowej, ale od daty posiedzenia Sądu Rejonowego, na którym pełnomocnik wnioskodawcy ((...)) oświadczył, że do porozumienia między stronami nie doszło, co potwierdził pełnomocnik przeciwnika ((...)) i w następstwie tego Przewodniczący stwierdził, że do ugody nie doszło. Posiedzenie to miało miejsce w dniu 10 stycznia 2012 r. (patrz k. 301) i od tego dnia pozwany, który nie wyraził zgody na ugodę popadł w opóźnienie w zapłacie wartości niezamortyzowanych nakładów. Wcześniej takiej sytuacji nie było, gdyż trwały pertraktacje stron, zaś samo roszczenie z tego tytułu zostało sprecyzowane dopiero we wniosku z 5.11.2010 r., który do Sądu Rejonowego wpłynął w dniu 8 listopada 2010 r., zaś data doręczenia odpisu wniosku pozwanemu nie została przez powoda wykazana. Zresztą i tak wydaje się, że byłoby przedwczesnym mówić w tej dacie o opóźnieniu pozwanego Szpitala, skoro kwota niezamortyzowanych nakładów była sporna.

W pozostałym zakresie, a więc ponad ww. kwoty z odsetkami od omówionych dat, powództwo jako niezasadne podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie II. sentencji.

Konsekwencją znacznego uwzględnienia powództwa co do wysokości jest orzeczenie o kosztach procesu oparte o zasadę ich stosunkowego rozdzielenia (art. 100 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.), przy przyjęciu, że powód wygrał proces w 83,18%. Na poniesioną przez niego kwotę 31.773,25 zł tytułem kosztów procesu złożyły się: opłata od pozwu - 19.172 zł, wynagrodzenie radcy prawnego - 7.200 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł, wydatki na poczet

stawiennictwa świadków – 1.000 zł i na poczet wynagrodzenia biegłych – 4.384,25 zł. Natomiast na koszty poniesione przez pozwanego, który wygrał w 16,82%, złożyło się: wynagrodzenie radcy prawnego – 7.200 zł, opłata skarbową – 17 zł i wydatki sądowe – 4.577,33 zł (wynagrodzenie biegłych), tj. łącznie 11.794,33 zł. Ostatecznie więc po wzajemnym skompensowaniu tych sum od pozwanego na rzecz powoda podlegała zasądzeniu kwota 24.445,18 zł tytułem kosztów procesu $[(31.773,25 \text{ zł} \times 83,18\%) - (11.794,33 \text{ zł} \times 16,82\%) = 26.428,98 \text{ zł} - 1.983,80 \text{ zł} = 24.445,18 \text{ zł}]$.

W punktach III. i IV. wyroku – na podstawie art. 84 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - Sąd zwrócił różnicę pomiędzy pobranymi od stron zaliczkami na poczet dowodu z opinii biegłych (po 6.000 zł) i stawiennictwa świadków (tylko od powoda 1.000 zł) a kwotami faktycznie od stron należnymi, po przyznaniu biegłym wynagrodzenia za sporządzenie opinii orzeczeniami referendarza sądowego. Łączny koszt dowodów z opinii biegłych wyniósł 9.154,66 zł (H. G. 6.597,06 zł, M. M. 2.557,60 zł), a ponieważ obie strony wniosowały o biegłych tych specjalności, to kosztami przeprowadzenia tych dowodów należało obciążyć je po połowie. Stąd z kwoty 6.000 zł uiszczonej przez pozwanego do zwrotu pozostało 1.422,67 zł i ta kwota została zwrócona w pkt. IV. sentencji. Powodowi Sąd zwrócił o 193,08 zł więcej (tj. 1.615,75 zł – pkt III.), gdyż taka kwota pozostała po rozliczeniu zaliczki na poczet stawiennictwa świadków, z której pokryte zostały częściowo koszty dowodu z opinii H. G..